

1. Počet ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného v roce 2015

V této kapitole nastiňujeme, jak vypadá situace v krajích - kolik ekonomicky neaktivních lidí připadá na jednoho zaměstnaného člověka uvnitř věkových kategorií. Sestrojili jsme index, který na rozdíl od demografického indexu závislosti (viz dva články v Časopisu Statistika a My, vydání 05/2013 – „[Index závislosti v ČR a Praze](#)“ a navazující článek „[O čem index vypovídá](#)“) porovnává skutečnou situaci na základě Výběrového šetření pracovních sil. Náš index je tvořen podílem ekonomicky neaktivních lidí k zaměstnanému obyvatelstvu. Obyvatelstvo ve věku 15 a více let je zde členěno do věkových kategorií 15 a více let, 15 až 29, 30 až 44, 45 až 59 a 60 a více let. Čím vyšší hodnota vyšla, tím více ekonomicky neaktivních lidí připadá na jednoho zaměstnaného člověka. Nezaměstnaní ve výpočtu nejsou zahrnuti, aby nezakreslovali náš záměr, jímž je se dozvědět, **kolik ekonomicky neaktivních lidí připadlo v roce 2015 na jednoho skutečně zaměstnaného (pracujícího) člověka.**

Vycházíme z následující datové publikace vzniklé na základě Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) viz [Metodické vysvětlivky](#) z publikace „[Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - roční průměry - rok 2015](#)“ ze které pocházejí [data](#) (tabulka 103). V metodice jsou definice jak zaměstnaných lidí (což jsou všichni pracující, nejen zaměstnanci) a definice ekonomicky neaktivních lidí, kterými jsou starobní a invalidní důchodci, ženy na rodičovské dovolené, studenti ženy či muži v domácnosti apod.

U grafu 1 si všimněme vysokých čísel u obyvatelstva důchodového věku. Jsou kraje, kde zaměstnanost takto starého obyvatelstva je nízká a zároveň počet ekonomicky neaktivních lidí je vysoký. Je to patrné zvláště u žen, které díky počtu dětí mohou odejít do důchodu dříve a současně díky vysokému počtu žen seniorek, který v tomto věku značně převyšuje muže.

U mladších věkových kategorií je vidět mateřská role - index je vyšší u žen než u mužů. Nesmíme také zapomenout na fakt, že část populace ještě studuje.

Charakteristika jednotlivých krajů je v počtu neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného člověka velmi odlišná. Jsou kraje, které tento index mají nízký, jako je Praha, Středočeský a Plzeňský kraj a naopak kraje z tohoto pohledu problematické - Ústecký, Olomoucký, Moravskoslezský, Vysočina a Liberecký. V této souvislosti je nutné zmínit řadu faktorů, které index sestrojený z výběrového šetření ovlivňují.

Jsou jimi především:

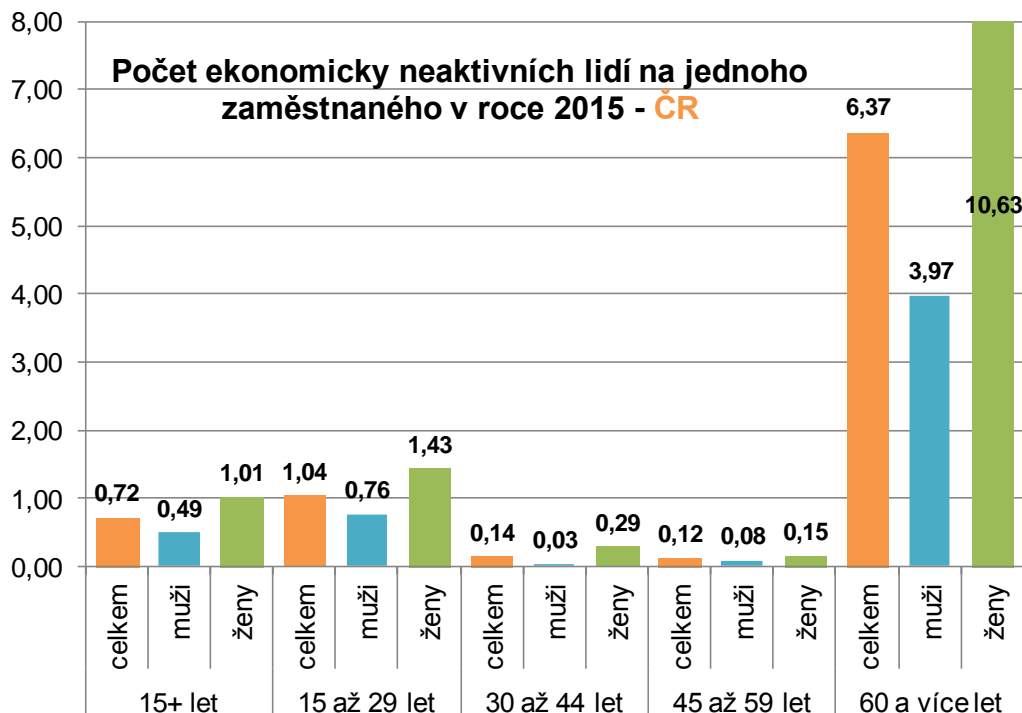
- demografická situace - zastoupení nejstaršího obyvatelstva ve skupině 60 a více let uvnitř jednotlivých krajů
- počet studujících
- pracovní příležitosti především pro starší obyvatelstvo a ženy
- zdravotní stav
- počet dětí a s ním spojená možnost dříve odejít do důchodu u žen
- vyšší naděje dožití při narození u žen než u mužů a s tím spojené vyšší zastoupení žen ve věku 60 a více let než mužů
- různá naděje dožití při narození v různých krajích
- úroveň vzdělání populace jednotlivých krajů a s tím související možnost pracovního uplatnění

- atd.

Tyto faktory mají vliv i na celkovou zaměstnanost.

Situaci v České republice ilustruje následující graf.

Graf 1:

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), ČSÚ

Jak vypadá situace v krajích?

Nejprve přibližme celkový pohled na věkovou skupinu **15 a více let**, tedy na celkovou situaci. Nejnižší počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného má Praha (0,63), následuje Středočeský a Plzeňský kraj (shodně 0,66). K jednomu ekonomicky neaktivnímu na jednoho zaměstnaného se naopak blíží především Ústecký kraj (0,81), Olomoucký kraj (0,80) a Moravskoslezský kraj (0,79). Vysokou hodnotu má ještě Vysočina (0,78). Průměr za Českou republiku je 0,72. V Ústeckém kraji, Moravskoslezském kraji a na Vysočině je nejvyšší počet ekonomicky neaktivních mužů na jednoho zaměstnaného. Je to shodně 0,56. V Olomouckém kraji a Ústeckém kraji je nejvíce ekonomicky neaktivních žen na jednu zaměstnanou ženu, a sice 1,16 a 1,15.

Co se týká mužů i žen, nejlepší situace je v Praze, Středočeském kraji a Plzeňském kraji (viz následující tabulka).

Kraje, které v tomto směru prospívají (mají nižší hodnotu než Česká republika) jsou kromě Prahy, Středočeského a Plzeňského kraje ještě kraje Karlovarský, Pardubický a Jihomoravský. V těchto krajích počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného nepřesáhl v roce 2015 hodnotu 0,70. Naopak z tohoto pohledu problematickými kraji jsou kromě Ústeckého, Olomouckého a

Moravskoslezského ještě Vysočina, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Jihočeský kraj a kraj Zlínský.

Obecně u mužů je situace příznivější, což je dáno tím, že nemusejí přerušovat kariéru kvůli dětem a současně ve vyšším věku je jich méně než žen. Ženy v seniorském věku výrazně počtem převyšují muže, jak je patrné z demografických statistik. Počet ekonomicky neaktivních žen na jednu zaměstnanou ženu se proto pohybuje kolem čísla 1. Více než jedna ekonomicky neaktivní žena na jednu zaměstnanou ženu připadá především v Olomouckém kraji (1,16), Ústeckém kraji (1,15), Moravskoslezském a Libereckém kraji (shodně 1,09). Hodnoty více než 1 dosahují ještě kraje Vysočina, Jihočeský, Královéhradecký, Zlínský a Karlovarský. Hodnota za Českou republiku v případě žen vychází 1,01.

Tab. 1: Počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného, 15 a více let

Kraj	Celkem	Muži	Ženy
Hl.m Praha	0,63	0,42	0,90
Středočeský	0,66	0,44	0,95
Plzeňský	0,66	0,45	0,95
Karlovarský	0,69	0,45	1,01
Pardubický	0,70	0,48	0,98
Jihomoravský	0,70	0,48	0,97
ČR	0,72	0,49	1,01
Zlínský	0,73	0,51	1,01
Jihočeský	0,74	0,51	1,03
Královéhradecký	0,75	0,53	1,02
Liberecký	0,75	0,49	1,09
Vysočina	0,78	0,56	1,07
Moravskoslezský	0,79	0,56	1,09
Olomoucký	0,80	0,53	1,16
Ústecký	0,81	0,56	1,15

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil. ČSÚ. Data jsou řazena vzestupně podle celkové hodnoty.

Pokud bychom sestrojili index závislosti tak, jak se používá v demografii, to znamená 65 a víceleté bychom podělili počtem lidí, kteří jsou ve věku 15-64 let, dostali bychom podstatně nižší údaj. Česká republika má hodnotu 0,276. To znamená, že na deset lidí v produktivním věku (v tomto případě 15-64 let) by spadali téměř tři lidé ve věku 65 a více let. To jsou demografická data.

Jaké jsou rozdíly? Výběrové šetření zahrnuje i studující populaci a tedy ekonomicky neaktivní a současně zahrnuje zaměstnané seniory, takže dobře dokáže oddělit složku populace produktivní od neproduktivní. V tomto smyslu je index tvořený z Výběrového šetření pracovních sil přesnější a lépe odráží skutečnou situaci. V tomto vyjádření tedy na deset zaměstnaných spadá v celé České republice v průměru 7,2 lidí ekonomicky neaktivních.

Zatímco demografické vyjádření nepočítá se studenty a s maminkami na rodičovské dovolené, ani s pracujícími důchodci, výběrové šetření s nimi počítá. Toho si všimněme zvláště u jednotlivých krajů.

Například u Ústeckého kraje - v demografickém vyjádření (viz tab. 2), se Ústecký kraj jeví jako ten, který je druhý nejméně problematický. Má nejnižší hodnotu indexu závislosti (0,266), hned po Středočeském kraji. Co však ukazuje VŠPS? (viz tab. 1) Ústecký kraj je ze všech krajů v nejhorším postavení. Ve výběrovém šetření pracovních sil se nachází jako kraj s nejvyšším zastoupením ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného (0,81). Tedy na deset zaměstnaných lidí je zde 8,1 lidí ekonomicky neaktivních, zatímco v demografickém vyjádření indexu závislosti je počet 65 a víceletých na deset lidí v produktivním věku v Ústeckém kraji pouze 2,66. Toto porovnání ukazuje navzdory příznivé demografické situaci špatnou reálnou situaci.

U Středočeského kraje demografické a VŠPS vyjádření na rozdíl od Ústeckého kraje korespondují. Středočeský kraj, který v demografickém vyjádření má nejnižší hodnotu ze všech krajů (0,260), ve VŠPS je druhý (0,66), hned za Prahou. Středočeský kraj je tedy v podstatně příznivější situaci než kraj Ústecký. Problémy v Ústeckém kraji by při použití pouze demografických nástrojů nebyly zřejmé.

Tab. 2: Index závislosti v roce 2015

Kraj	Počet obyvatel celkem	v tom ve věku			Průměrný věk	index závislosti 65+/15-64 let
		0-14 let	15-64 let	65 a více let		
Středočeský kraj	1 326 876	226 204	873 382	227 290	40,8	0,260
Ústecký kraj	822 826	130 213	547 147	145 466	41,4	0,266
Moravskoslezský kraj	1 213 311	180 263	813 948	219 100	42,0	0,269
Karlovarský kraj	297 828	44 382	199 349	54 097	42,1	0,271
Česká republika	10 553 843	1 623 716	6 997 715	1 932 412	41,9	0,276
Hlavní město Praha	1 267 449	188 832	844 932	233 685	42,0	0,277
Liberecký kraj	439 639	69 406	289 890	80 343	41,6	0,277
Jihočeský kraj	637 834	97 967	421 869	117 998	42,1	0,280
Pardubický kraj	516 149	79 315	341 189	95 645	41,9	0,280
Jihomoravský kraj	1 175 025	178 921	777 833	218 271	42,0	0,281
Kraj Vysočina	509 475	76 722	337 491	95 262	42,1	0,282
Olomoucký kraj	634 718	95 884	420 019	118 815	42,2	0,283
Zlínský kraj	584 676	85 652	388 916	110 108	42,5	0,283
Plzeňský kraj	576 616	86 398	381 934	108 284	42,3	0,284
Královéhradecký kraj	551 421	83 557	359 816	108 048	42,5	0,300

Zdroj: Veřejná databáze (VDB), ČSÚ

Nyní se podívejme na jednotlivé věkové skupiny.

Než se dostaneme k seniorům, zastavme se ještě u mladších věkových skupin. Nejmladší věkovou skupinou je zde **15-29 let**. Počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného osciluje kolem 1,00 (ČR má hodnotu 1,04) a to ve velkém rozmezí, od 0,85 v Pardubickém kraji do 1,21 v Ústeckém kraji. To je způsobeno nejen tím, že v tomto věku lidé ještě často studují, ale také

mateřskými povinnostmi žen především v Ústeckém kraji, který se v tomto smyslu vymyká s hodnotou 1,92 všem ostatním krajům. Nejpříznivější situace je u žen v Pardubickém, Jihomoravském kraji a v Praze (1,11; 1,23 a 1,25). Mezi muži tohoto věku je nejvíce ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného v Jihomoravském kraji (0,89), na Vysočině (0,87) a v Královéhradeckém kraji (0,84). Také Olomoucký kraj a Praha spolu s Ústeckým krajem převyšují hodnotu 0,80. Nejméně ekonomicky neaktivních mužů na jednoho zaměstnaného muže má Karlovarský kraj (0,53), Plzeňský kraj (0,61) a Liberecký kraj (0,63).

V celkovém pohledu, ve věku 15 až 29 let, se pod průměrem České republiky, který je 1,04, nacházejí kromě zmíněného Pardubického kraje ještě kraj Liberecký, Karlovarský, Plzeňský, Zlínský, Středočeský a Praha (rozmezí od 0,85 do 1,02). Naproti tomu vyšší hodnoty než Česká republika má především Ústecký kraj s vyčnívající hodnotou 1,21, dále Olomoucký kraj, Vysočina, Královéhradecký kraj, Moravskoslezský kraj, Jihočeský a Jihomoravský kraj (viz tabulka).

Tab. 3 Počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného, 15 až 29 let

Kraj	Celkem	Muži	Ženy
Pardubický	0,85	0,66	1,11
Liberecký	0,90	0,63	1,31
Karlovarský	0,92	0,53	1,63
Plzeňský	0,92	0,61	1,42
Zlínský	0,96	0,72	1,28
Středočeský	1,00	0,73	1,37
Hl. m Praha	1,02	0,82	1,25
ČR	1,04	0,76	1,43
Jihomoravský	1,04	0,89	1,23
Jihočeský	1,05	0,77	1,44
Moravskoslezský	1,09	0,75	1,62
Královéhradecký	1,14	0,84	1,58
Vysočina	1,16	0,87	1,61
Olomoucký	1,16	0,83	1,64
Ústecký	1,21	0,80	1,92

Zdroj výběrové šetření pracovních sil. ČSÚ. Data jsou řazena vzestupně podle celkové hodnoty.

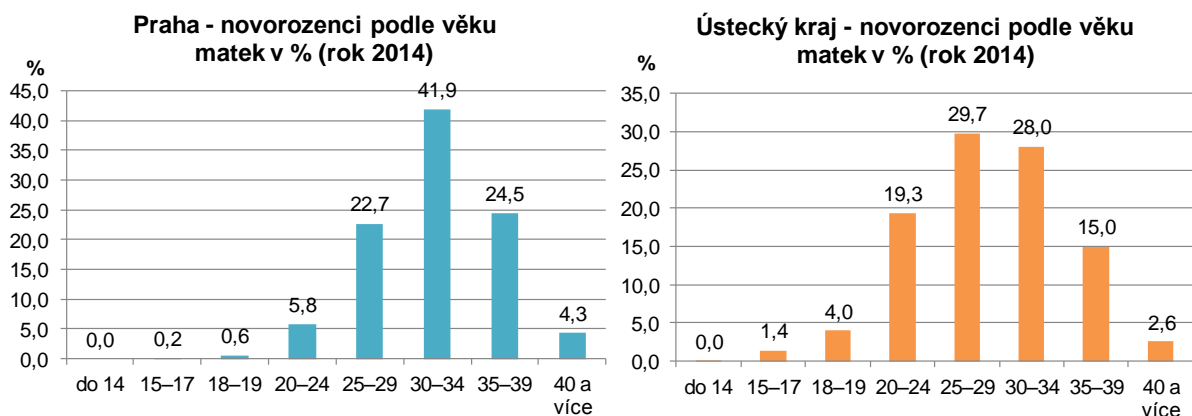
Počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného člověka je ve věkové kategorii **30 až 44 let** (0,14) a především ve věkové kategorii následující, 45 až 59 let (0,12) nejnižší. Prozatím zůstaňme u věkové skupiny 30 až 44 let (viz tab. 4). Královéhradecký (0,10) a Plzeňský kraj (0,11) mají v celkovém pohledu z tohoto hlediska nejlepší postavení. Na deset zaměstnaných lidí zde připadá pouze jeden člověk ekonomicky neaktivní. Naopak v Praze a Ústeckém kraji je to shodně 1,6 lidí. Zastavme se na chvíli u žen. Ženy v Praze mají v tomto věku nejvyšší počet ekonomicky neaktivních žen na jednu zaměstnanou ženu - 0,36. Podobná situace je ve Středočeském a Ústeckém kraji

(shodně 0,31). Naopak, v Královéhradeckém kraji (0,19) je počet ekonomicky neaktivních žen na jednu zaměstnanou ženu nejnižší.

U mužů si všimněme, že v této věkové kategorii je počet ekonomicky neaktivních mužů na jednoho zaměstnaného vůbec nejnižší. V Plzeňském kraji, Praze a Pardubickém kraji je to pouze 0,02. Naopak v Ústeckém, Olomouckém a Libereckém 0,05. V Celkovém vyjádření tedy ženy posouvají Prahu až na konec, což podporují demografická zjištění, že ženy v Praze mají většinou děti až ve vyšším věku (viz grafy 2 a 3).

Zde udělejme vsuvku a podívejme se, ve kterém věku rodí ženy v Praze a ve kterém v Ústeckém kraji.

Grafy 2 a 3:

Jak je vidět, v Praze se nejvíce novorozenců rodí ženám v 30 až 34 letech (41,9 %), zatímco v Ústeckém kraji je maximum (29,7 %) ve věku 25 až 29 let, ale i starší věková skupina 30 až 34 let rodí hodně dětí (28,0 %). V Ústeckém kraji je hojně zastoupena i věková skupina 20 až 24 let (19,3 %), v Praze pouze 5,8 %. V Ústeckém kraji rodí ženy i ve věku 15 až 17 a 18 až 19 let (1,4 % a 4,0 %). Naproti tomu v Praze k tomu dochází jen velmi zřídka (0,2 % a 0,6 %).

Zdroj dat je ze Statistických ročenek [Hl. m. Prahy](#) a [Ústeckého kraje](#) ČSÚ (ročník 2015), tabulka 4-5.

Tab. 4: Počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného, 30 až 44 let

Kraj	Celkem	Muži	Ženy
Královéhradecký	0,10	0,03	0,19
Plzeňský	0,11	0,02	0,23
Zlínský	0,13	0,03	0,25
Pardubický	0,13	0,02	0,28
Vysočina	0,13	0,04	0,26
Karlovarský	0,13	0,04	0,26
Moravskoslezský	0,14	0,04	0,27
Jihočeský	0,14	0,03	0,28
Jihomoravský	0,14	0,03	0,29
ČR	0,14	0,03	0,29

Olomoucký	0,15	0,05	0,29
Středočeský	0,15	0,04	0,31
Liberecký	0,15	0,05	0,30
Ústecký	0,16	0,05	0,31
Hl. m Praha	0,16	0,02	0,36

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil. ČSÚ. Data jsou řazena vzestupně podle celkové hodnoty.

Přestože věková skupina **45 až 59 let** má v celku nejnižší počet ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného (ČR 0,12), objevuje se zde velmi zajímavý fenomén, a sice u mužů. Ačkoli v ostatních krajích tato hodnota je rovna či nižší než 0,10; v Ústeckém kraji je to u mužů 0,16 a v Moravskoslezském kraji 0,15. Souvisejí tyto vysoké hodnoty oproti ostatním krajům se zdravotním stavem? U žen toto neodhalíme, protože ženy chodí do důchodu dříve než muži a ekonomicky neaktivních jich z tohoto důvodu může být více. Ovšem i u žen je Ústecký kraj na předposledním místě (0,20) před Libereckým (0,21). Ani Olomoucký a Moravskoslezský kraj v případě žen na tom nejsou dobře. Naopak nejlepší pozici v tomto směru mají ženy v Praze. Ve věku 45 až 59 let jich je ekonomicky neaktivních na jednu zaměstnanou ženu pouze 0,11. U mužů je Praha až na druhém místě po Středočeském kraji (0,05) spolu s kraji Olomouckým a Jihomoravským (0,06).

V celkovém vyjádření si vede nejlépe Praha spolu se Středočeským krajem (0,09) a nejhůře je na tom Ústecký (0,18), Moravskoslezský (0,16) a Liberecký kraj (0,15). Tyto tři kraje mají výrazně horší hodnoty než ostatní kraje.

Tabulka 5: Počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného, 45 až 59 let

Kraj	Celkem	Muži	Ženy
Hl. m Praha	0,09	0,06	0,11
Středočeský	0,09	0,05	0,13
Pardubický	0,10	0,07	0,13
Zlínský	0,10	0,07	0,13
Jihomoravský	0,10	0,06	0,15
Plzeňský	0,11	0,07	0,14
Královéhradecký	0,11	0,07	0,15
Jihočeský	0,11	0,07	0,16
Vysočina	0,11	0,09	0,14
ČR	0,12	0,08	0,15
Olomoucký	0,12	0,06	0,19
Karlovarský	0,12	0,10	0,14
Liberecký	0,15	0,09	0,21
Moravskoslezský	0,16	0,15	0,18
Ústecký	0,18	0,16	0,20

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil. ČSÚ. Data jsou řazena vzestupně podle celkové hodnoty.

Dostáváme se k věkové kategorii **60 a víceletých** (viz tab. 6), mezi nimiž se také najdou zaměstnaní, ale v mnohem menší míře než u ostatních věkových skupin. Výrazný je rozdíl mezi muži a ženami, který je dán především možností odejít do důchodu, u žen dříve než u mužů a to v závislosti na počtu vychovaných dětí. Ženy se také dožívají vyššího věku, a proto je tato nejstarší věková skupina početnější než u mužů.

V celkovém pohledu najdeme mezi kraji velké rozdíly. Ze všech krajů se vymyká nejnižší hodnotou Praha (3,90). Nutno podotknout, že Praha má nejnižší hodnoty jak mezi muži (2,70), tak mezi ženami (5,44). S velkým odstupem jsou za Prahou Plzeňský, Karlovarský, Středočeský a Jihomoravský kraj, kde počet ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného v tomto věku nepřekračuje 6 osob. Přes 9 osob je na Vysočině a v Olomouckém kraji. Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj a Ústecký kraj mají počet ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného kolem 8 (viz tab. 6). V České republice je tato hodnota 6,37.

Mezi muži i mezi ženami se vymykají dva kraje, které mají výrazněji vyšší hodnotu než kraje ostatní. U mužů je to Vysočina, kde na jednoho zaměstnaného muže ve věku 60 a více let připadá 6,00 mužů téhož věku, kteří jsou ekonomicky neaktivní. U žen je to Olomoucký kraj s hodnotou dokonce 19,17 (viz následující tabulka).

Tab. 6: Počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného, 60 a více let

Kraj	Celkem	Muži	Ženy
Hl. m Praha	3,90	2,70	5,44
Plzeňský	5,24	3,28	8,88
Karlovarský	5,56	3,42	9,54
Středočeský	5,56	3,22	10,67
Jihomoravský	5,67	3,62	8,92
ČR	6,37	3,97	10,63
Královéhradecký	6,55	4,14	10,77
Pardubický	6,69	3,95	12,44
Jihočeský	7,14	4,28	13,26
Liberecký	7,22	4,05	14,86
Ústecký	8,15	5,04	14,16
Zlínský	8,45	5,43	13,28
Moravskoslezský	8,58	5,39	14,05
Olomoucký	9,37	5,28	19,17
Vysočina	9,83	6,00	17,84

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil. ČSÚ. Data jsou řazena vzestupně podle celkové hodnoty.

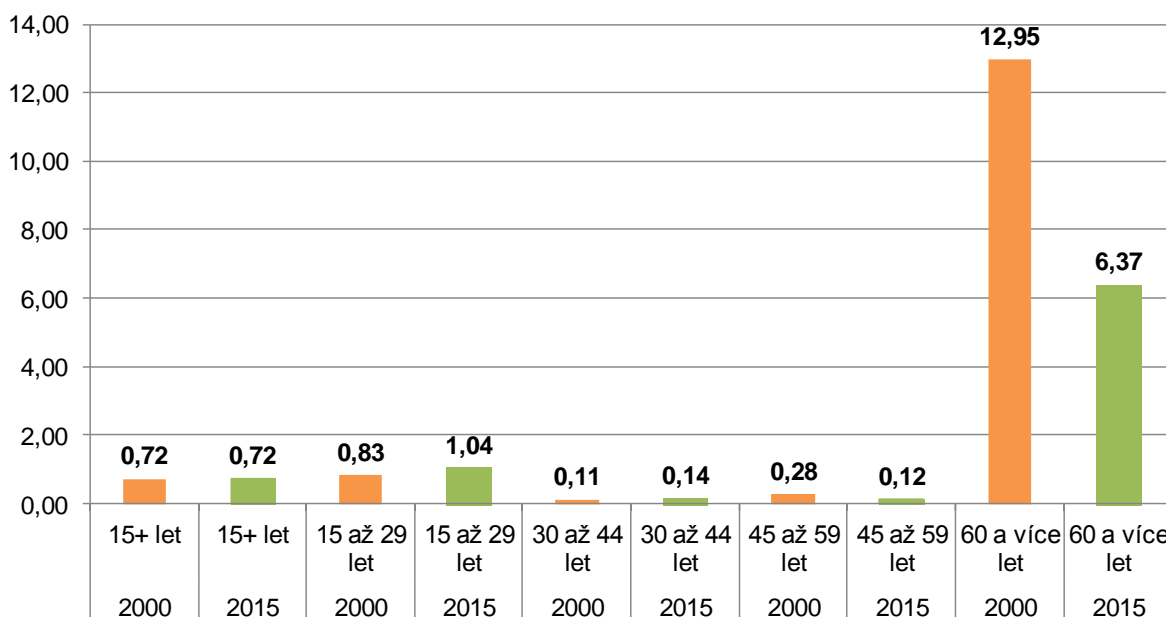
2. Porovnání let 2000 a 2015

Pokud srovnáme roky 2000 a 2015 v ČR, vidíme, že celkový počet ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného celkem (ve skupině obyvatelstva ve věku 15 a více let) se nezměnil. Jak v roce 2000, tak v roce 2015 vyšla stejná hodnota 0,72. Nejvyšší nárůst zaznamenala věková skupina 15 až 29 let, a sice z 0,83 v roce 2000 na 1,04 v roce 2015, což může být vyšším zastoupením studujících v tomto věku.

Další věkovou skupinou, kde je zaznamenán vzestup, je věková skupina 30 až 44 let, kde došlo k nárůstu z hodnoty 0,11 v roce 2000 na 0,14 v roce 2015. Naopak příznivé je zjištění ve vyšších věkových skupinách, kde došlo oproti roku 2000 v roce 2015 k poklesu ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného. Ve věkové skupině 45 až 59 let je to z 0,28 na 0,12 a v nejstarší věkové skupině 60 a více let, z 12,95 na pouhých 6,37. Za tímto výrazným poklesem patrně stojí změna legislativy, kdy se navýšil věk odchodu do důchodu a zvýšil se počet odpracovaných let potřebných pro nárok na důchod. Současně platí, že v roce 2015 je starší generace vzdělanější a tudíž může vykovávat profese vyžadující vyšší vzdělání i ve vyšším věku než v roce 2000, jak si ukážeme v následující kapitole.

Graf 4:

ČR Počet ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného v letech 2000 a 2015

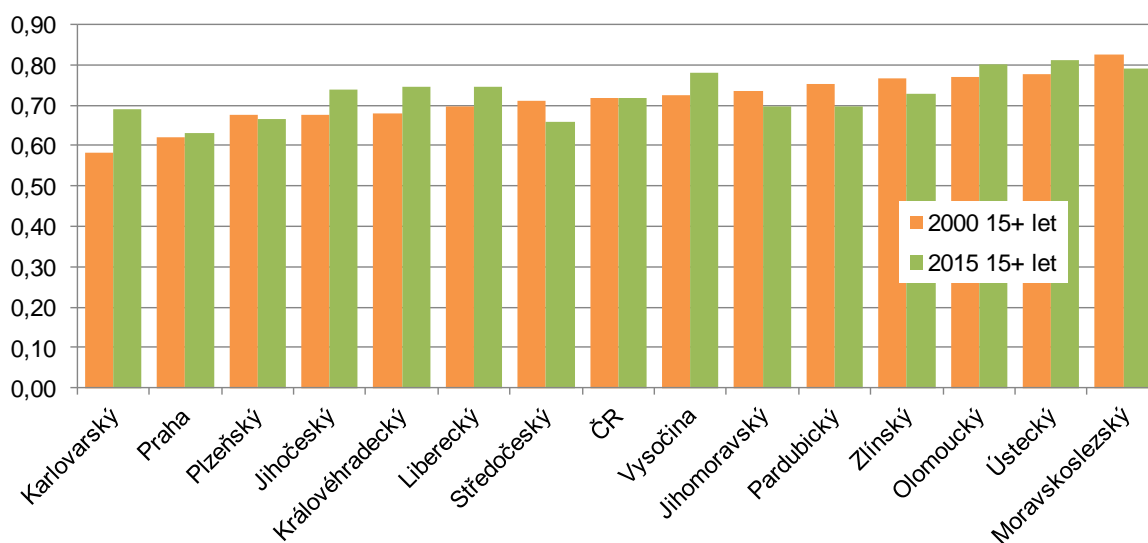
Zdroj: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil

Situace v jednotlivých krajích se liší. U Středočeského, Pardubického, Zlínského a Moravskoslezského kraje zaznamenáváme výraznější pokles počtu ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného. Mírnější pokles byl nalezen u Plzeňského a Jihomoravského kraje oproti roku 2000.

Naopak nárůst ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného se objevil především v Karlovarském kraji. Mírnější nárůst zaznamenala Praha, ale jen o jednu setinu, výrazněji Jihočeský kraj, Královéhradecký kraj, Liberecký kraj, Vysočina, Olomoucký a Ústecký kraj. Česká republika jako celek zůstala na stejné hodnotě, jak v roce 2000, tak v roce 2015, a sice 0,72 ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného.

Graf 5:

Kraje Počet ekonomicky neaktivních na jednoho zaměstnaného v letech 2000 a 2015 ve věkové skupině 15 a více let

Zdroj: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil, graf je řazen podle roku 2000

V roce 2015 je pořadí krajů od nejnižší Prahy po nejvyšší Ústecký kraj toto: Praha (0,63), Středočeský kraj (0,66), stejnou hodnotu měl i Plzeňský kraj (0,66). Následoval Karlovarský kraj (0,69). Pardubický kraj spolu s Jihomoravským (0,70). To byly kraje s nižší hodnotou, než v roce 2015 měla Česká republika (0,72). Horší pozici měly kraje s vyšší hodnotou než ČR, a to především Ústecký kraj (0,81), Olomoucký kraj (0,80), Moravskoslezský kraj (0,79), Vysočina (0,78), Královéhradecký kraj spolu s Libereckým (0,75), Jihočeský kraj (0,73) a Zlínský kraj, který měl počet ekonomicky neaktivních obyvatel na jednoho zaměstnaného ve skupině 15 a víceletých jen o málo vyšší než Česká republika, a sice 0,73.

Pořadí v roce 2000 bylo následující: Karlovarský kraj (0,58), Praha (0,62), Plzeňský kraj (0,67), Jihočeský kraj (0,68), Královéhradecký kraj (také 0,68), Liberecký kraj (0,70), Středočeský kraj (0,71), následovala Česká republika s hodnotou 0,72. Kraje s horší hodnotou než ČR byly v roce 2000 především Moravskoslezský kraj (0,83), Ústecký kraj (0,78), Olomoucký kraj spolu se Zlínským krajem (0,77), Pardubický kraj (0,75), Jihomoravský kraj (0,74) a Vysočina, která měla stejný počet ekonomicky neaktivních lidí na jednoho zaměstnaného jako ČR (0,72).

Jak je vidět, oproti roku 2000 se Moravskoslezský kraj dostal z posledního místa s hodnotou (0,83) na třetí od konce (0,79). Na poslední místo se dostal Ústecký kraj (0,81). Na opačném konci ztratil Karlovarský kraj nejlepší postavení (0,58) a jeho místo zaujala Praha s hodnotou (0,63).

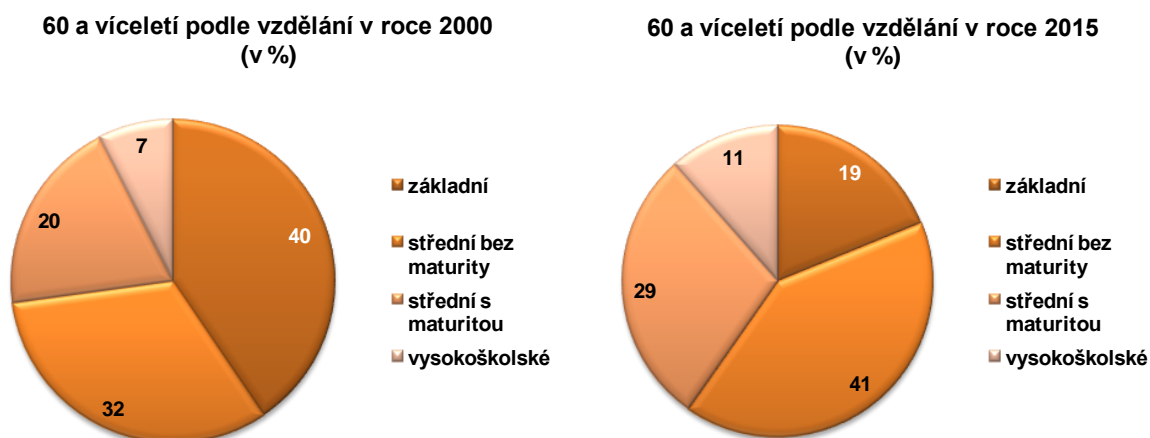
Přestože se celkový počet ekonomicky neaktivních v ČR oproti roku 2000 v roce 2015 nezměnil, změnilo se jejich zastoupení uvnitř věkových skupin. Mladší věkové skupiny si pohoršily, zatímco starší věkové skupiny tento propad vyrovnávají.

3. Vzdělání seniorů (porovnání let 2000, 2015)

Vyšší vzdělání je obvykle předpokladem pro možnost zůstat v pracovním procesu i v pokročilejším seniorském věku a naopak déle zůstávají v práci ti, kteří mají vyšší vzdělání (viz [analýzy ČSÚ](#)). Setrvání v práci i v seniorském věku je ovlivněno i krizemi, kdy vzrůstá nezaměstnanost. Zdravotní stav seniorů hraje také určitou roli. Svůj podíl má i charakter vykonávané práce.

V této kapitole se zabýváme jedním z těchto aspektů – mapujeme úroveň vzdělání v generaci 60 a víceletých, jaké bylo v roce 2000 a jaké v roce 2015.

Graf 6 a 7:

Zdroj: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil

Věková skupina 60 a víceletých v roce 2000 se vyznačovala vysokým zastoupením **základního vzdělání** (40 %). V roce 2015 jsou 60 a víceletí vzdělanější, základní vzdělání má jen 19 % 60 a víceletých.

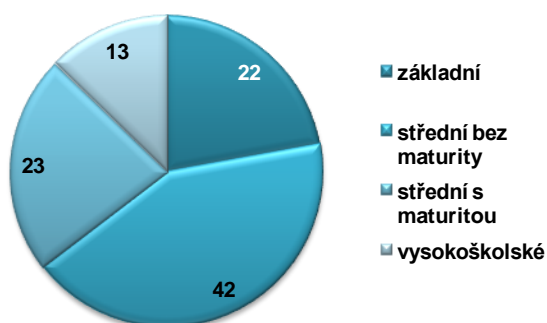
Střední vzdělání bez maturity mělo v populaci 60 a víceletých v roce 2000 32 % obyvatel, v roce 2015 již 41 %.

Středoškoláci s maturitou tvořili v roce 2000 pětinu a v roce 2015 již 29 % z populace 60 a víceletých.

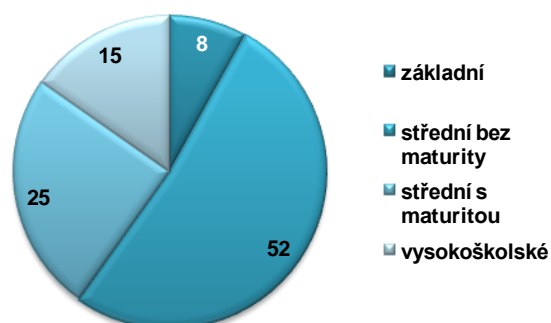
O 4 procentní body se zvedl počet **vysokoškolsky vzdělaných** 60 a víceletých, v roce 2000 jich bylo 7 %, zatímco v roce 2015 již 11 %.

Graf 8 a 9:

60 a víceletí muži podle vzdělání v roce 2000 (v %)

60 a víceletí muži podle vzdělání v roce 2015 (v %)

Zdroj: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil

Podíl 60 a víceletých mužů v roce 2000, kteří měli **základní vzdělání**, byl 22 %. Později, v roce 2015, již pouze 8 %.

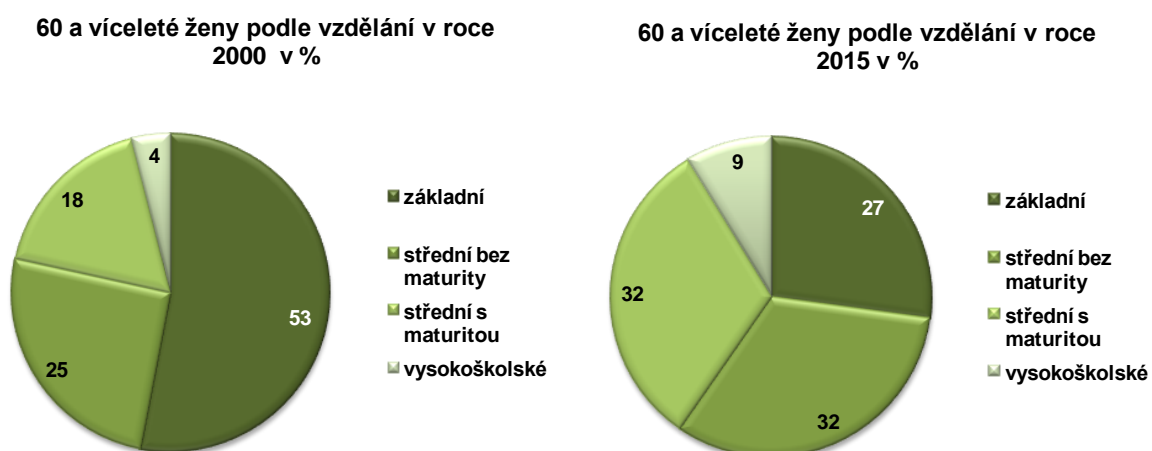
Středoškolské vzdělání bez maturity v roce 2000 mělo 42 % 60 a víceletých mužů. V roce 2015 tento typ vzdělání dominoval více jak polovinou ze všech typů vzdělání (52 %) patrně na úkor základního vzdělání.

Od roku 2000 vzrostlo i **středoškolské vzdělání mužů s maturitou** - v roce 2000 bylo 23 %, v roce 2015 25 %.

K výraznějšímu posunu došlo i u **vysokoškolsky vzdělaných** mužů. V roce 2000 jich bylo mezi 60 a víceletými muži 13 % a v roce 2015 již 15 %.

Graf 10 a 11

Zdroj: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil

Pro ženy, které byly v roce 2000 60 a víceleté, byl charakteristický vysoký podíl **základního** vzdělání (53 %). V roce 2015 takto staré ženy měly základní vzdělání již jen ve 27 %, což je snížení o 26 p.b.

Středoškolské vzdělání bez maturity bylo zastoupeno v roce 2000 25 % a v roce 2015 32 %.

Středoškolské vzdělání s maturitou mezi těmito obdobími velmi vzrostlo - z 18 % v roce 2000 na 32 % v roce 2015, to je o 14 p.b.

60 a víceleté ženy měly v roce 2000 **vysokoškolské** vzdělání pouze ve 4 %, v roce 2015 již v 9 %.